

Warszawa, dnia 5 lutego 2010 r.

RPO-637632-VII-7020/7015/10/MM

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika
Praw Obywatelskich w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub
doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Nowym
Dworze Mazowieckim
(wyciąg)

1. Wprowadzenie.

W dniu 15 stycznia 2010 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich, działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, przeprowadzili wizytację pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w Komendzie Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim (zwanym dalej Izba lub PdOZ), pod kątem ochrony osób tam umieszczonych przed torturami oraz okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. Wizytację przeprowadzili pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich.

W ramach wizytacji dokonano następujących czynności:

- przeprowadzono rozmowę o funkcjonowaniu Izby i jej podstawowych problemach z Komendantem Powiatowym Policji w Nowym Dworze Mazowieckim [dalej Komendant];
- dokonano oglądu wszystkich pomieszczeń w Izbie;

- poddano analizie dokumentację Izby: książkę wydarzeń w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych, książki kontroli osób zatrzymanych, książkę wizyt lekarskich, wybrane protokoły zatrzymań, kwity depozytowe.

W oparciu o powyższe czynności sformułowano wstępne wnioski, które zostały przedstawione Komendantowi. Wysłuchano także jego uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji zapoznano się z protokołem kontroli sanitarnej przeprowadzonej w dniu 25 lutego 2009 r. przez Zespół Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA oraz sprawozdaniem z wizytacji Izby przeprowadzonej w dniu 25 listopada 2009 r. przez wizytatora ds. penitencjarnych Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie.

2. Charakterystyka Izby.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia mieszczą się na parterze Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim. Pojemność normatywna Izby wynosi 14 miejsc (siedem pokoi dwuosobowych).

Obsługa PdOZ jest prowadzona w systemie - jeden funkcjonariusz przebywający stale oraz doraźnie drugi funkcjonariusz jako jego pomocnik. Służba w Izbie jest zmianowa (12 godzinna).

W okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2009 r. w Izbie przebywało 1050 osób, w tym 7 kobiet. W okresie od 01.07.2009 r. do 31.12.2009 r. Izba była nieczynna z powodu remontu. W tym czasie, osoby zatrzymane, były osadzane w PdOZ w Legionowie. W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 15 stycznia 2010 r. w PdOZ przebywało 31 osób, w tym 1 kobieta. Z informacji uzyskanych przez osoby wizytujące wynika, iż czynności związane z osadzeniem w Izbie kobiet wykonuje osoba tej samej płci.

Za doprowadzenie i pobyt w Izbie, zgodnie z art. 42 ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473) pobierana jest opłata. Komendant Stołeczny Policji,

decyzją nr 144/2004 z dnia 21 maja 2004 r. w sprawie opłaty za pobyt w celu wytrzeźwienia w Policyjnej Izbie Zatrzymań Komendy Stołecznej Policji, Komend Rejonowych Policji oraz Komend Powiatowych Policji, określił wysokość przedmiotowej opłaty na poziomie 110 zł. Od dnia 3 lutego 2009 r. wskazana opłata została podniesiona do kwoty 200 zł.

3. Ogląd PdOZ.

Przeprowadzony ogląd całej Izby oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły stwierdzić, iż wszystkie **pokoje przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia** (zwane dalej pokojami lub salami) spełniają warunki określone w § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r. Nr 192, poz. 1187 - zwanego dalej rozporządzeniem). Wszystkie pokoje zapewniają osadzonym właściwą powierzchnię mieszkalną przypadającą na jednego skazanego. Podłogi w tych pomieszczeniach są wyłożone glazurą, ściany do wysokości ok. 2 metrów pokryto farbą olejną (z wyjątkiem pokoju dla osób chorych zakaźnie, którego całe ściany wyłożono terakotą), sufity pokryto białą farbą emulsyjną. Oświetlenie naturalne w pokojach zapewniają okna, zabezpieczone od wewnątrz siatką stalową oraz kratą od strony zewnętrznej. Wszystkie okna uchylają się, co umożliwia przewietrzenie pokoi. Oświetlenie sztuczne w salach zapewnia jeden punkt świetlny, umiejscowiony przy drzwiach wejściowych. W ocenie wizytujących, oświetlenie sztuczne jest wystarczające do czytania lub pisania. Prycze w pokojach są jednoosobowe. Stolik, na którym osadzony może spożywać posiłki i sporządzać pisma, pozbawiony ostrych krawędzi, przymocowano do ściany. Taborety przymocowano do odłogi. Pod oknami, we wnęce ściennej, znajduje się grzejnik centralnego ogrzewania, zabezpieczony metalową siatką. Pokoje nie są wyposażone w kamery. Wszystkie sale dla zatrzymanych posiadają wentylację grawitacyjną i prawidłowo działające przyciski tzw. sygnalizacji przyzywowej.

Drzwi do pokoi spełniają kryteria określone w § 7 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia, tj. mają wzmocnioną konstrukcję, są wyposażone w wizjer zabezpieczony od wewnątrz szkłem hartowanym, zaś od zewnątrz ruchomą zasłoną, otwierają się na zewnątrz, zamykane są dwiema zasuwami, zamkiem mechanicznym oraz łańcuchem zabezpieczającym. Na ścianach korytarzy, przy drzwiach wejściowych do pokoi są zamocowane półki służące do stawiania naczyń z posiłkami.

Stan techniczny sal jest bardzo dobry. W dniu wizytacji panował w nich porządek.

W Izbie wyodrębniono trzy **pokoje sanitarne** (odrębnie dla kobiet i mężczyzn oraz dla osób chorych zakaźnie), w których zlokalizowano prysznic, ubikację oraz umywalki. Pokój sanitarny osób chorych zakaźnie składa się z dwóch pomieszczeń, w których są usytuowane oddzielnie WC i oddzielnie umywalka. Wskazany pokój sanitarny nie zawiera prysznic, co oznacza, iż osoba chora zakaźnie, która chciałaby skorzystać z natrysku, czyni to - zależnie od płci - w pozostałych pokojach sanitarnych. W pokojach sanitarnych dla kobiet i mężczyzn umywalki (2 szt.), sedes i prysznic odgrodzono mурowanymi ściankami. Drzwi do ubikacji mają konstrukcję uchylną, o górnej krawędzi ok. 1 m i dolnej ok. 0,3 m nad posadzką. Prysznic, z którego mogą korzystać osoby zatrzymane, nie był w żaden sposób osłonięty. W brodziku brakowało mat antypoślizgowych. Ściany i podłogi tych pomieszczeń są wyłożone glazurą. Wymiana powietrza w tych pokojach jest zapewniona przez wentylację grawitacyjną, którą wspomaga wentylacja mechaniczna, uruchamiana po włączeniu światła. W dniu wizytacji na umywalkach znajdowało się mydło w płynie, a ręczniki były wydawane każdemu osadzonemu indywidualnie; w pokojach sanitarnych panował porządek.

W PdOZ znajduje się także **pokój do przygotowywania lub podgrzewania posiłków**. Został on wyposażony w umywalkę, zlewozmywak dwukomorowy, lodówkę, czajnik elektryczny, stolik oraz szafki kuchenne. W tych ostatnich przechowuje się m.in. naczynia jednorazowe. Posiłki dla osób umieszczonych w PdOZ dostarczane są ze stołówki Oddziału Prewencji Policji Warszawa i są podawane

w naczyniach jednorazowego użytku. Zatrzymanym zapewnia się także herbatę, kawę lub wodę.

W pomieszczeniach Izby wyodrębniono w kilku pomieszczeniach **magazyn do przechowywania bielizny pościelowej czystej, bielizny pościelowej brudnej**, magazyn kocy i materacy oraz magazyn rzeczy osobistych osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia (odrębnie dla chorych zakaźnie).

W pierwszym z magazynów są przechowywane czyste koce, materace, pościel oraz ubrania dla zatrzymanych, których odzież ze względów higienicznych nie może być użytkowana. PdOZ nie dysponuje ubraniami zastępczymi dla osób, o których mowa w § 10 ust. 2 Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia [dalej Regulamin] – podejrzanych o popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, udział w zorganizowanej grupie przestępczej, popełnienie przestępstwa ze szczególnym okrucieństwem, z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych. W magazynie rzeczy brudnych są przechowywane materace, koce i pościel, która była użytkowana przez osobę zatrzymaną. Z tego magazynu wskazane przedmioty – w sposób odpowiednio zabezpieczony - są przekazywane do pralni. W magazynie tzw. „brudnym”, pościel i materace osób chorych zakaźnie przetrzymywana jest odrębnie. PdOZ posiada wyodrębniony magazyn kocy i materacy oraz magazyn rzeczy osobistych osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia (odrębnie dla chorych zakaźnie).

Depozyt osadzonych jest umieszczany w wyodrębnionych szafkach, w pomieszczeniu gdzie przechowywane są rzeczy osobiste osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia, natomiast depozyt wartościowy w szafie pancerniej umieszczonej w pokoju dyżurnego. Ubrania wierzchnie osadzonych są wieszane na wieszaku umieszczonym koło szafek depozytowych, których ilość jest właściwa w stosunku do pojemności Izby.

Izba dysponuje własnym **pokojem lekarskim**, wyposażonym w kozetkę lekarską, biurko, krzesła, parawany (3 szt.) oraz umywalkę. Przy umywalce znajduje

się mydło w płynie, płyn do dezynfekcji rąk oraz ręczniki papierowe. Podłoga w pokoju lekarskim oraz ściany do wysokości 2 metrów są wyłożone glazurą. We wskazanym pomieszczeniu znajduje się także dzwonek alarmowy.

Pokój dyżurnego jest wyposażony zgodnie z § 8 rozporządzenia. Stan techniczny pokoju dyżurnego (podłogi, ściany), nie różni się od wcześniej przedstawionych i należy ocenić, że jest bardzo dobry. W szafach pancernych (2 szt.) znajdujących się w pokoju dyżurnego jest głównie przechowywana dokumentacja Izby. U dyżurnego usytuowano także wyświetlacz sygnalizacji przyzywowej z poszczególnych pokoi dla zatrzymanych. Na wyposażeniu pokoju dyżurnego znajduje się również apteczka. Po sprawdzeniu jej zawartości stwierdzono, iż nie zawiera ona przeterminowanych środków medycznych.

W PdOZ nie wyodrębniono pomieszczenia przeznaczonego do używania wyrobów tytoniowych, nie wyznaczono również pokoi dla osób palących. Zatrzymanym lub doprowadzonym w celu wytrzeźwienia umożliwia się używanie wyrobów tytoniowych w pokojach sanitarnych. Oznacza to, że w Izbie nie jest respektowane rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 r. w sprawie dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1163).

Regulamin pobytu w Izbie został umieszczony na drzwiach do pokoi przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, po stronie zewnętrznej. Z informacji otrzymanych od pracowników PdOZ na każde życzenie osoby zatrzymanej lub doprowadzonej do wytrzeźwienia, regulamin jest im udostępniany.

4. Rozmowy z osobami zatrzymanymi.

W dniu wizytacji w PdOZ przebywało czterech mężczyzn, z którymi przeprowadzono rozmowę na osobności, na podstawie przygotowanego wcześniej kwestionariusza, aby uzyskać ich opinię na temat poszanowania ich praw.

Osadzeni w Izbie (w wyjątku jednego) nie mieli zastrzeżeń co do legalności swojego pobytu w PdOZ. Żaden z osadzonych nie wnosił uwag dotyczących sposobu zatrzymania oraz traktowania przez funkcjonariuszy Policji Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim.

Każdy z osadzonych poinformował, iż otrzymał kopię protokołu zatrzymania. Dwóch zatrzymanych podało w rozmowie, że nie zostali pouczeni o prawie wniesienia do sądu - w terminie 7 dni - zażalenia na zatrzymanie. Jak wynika z treści protokołów zatrzymań, pod oświadczeniem zatrzymanych o prawie wniesienia zażalenia do sądu widnieją ich podpisy. Wszyscy przyznali natomiast, iż byli pouczeni o prawie żądania zawiadomienia przez Policję o zatrzymaniu osoby najbliższej, zakładu pracy lub szkoły. Dwóch zatrzymanych wskazało, iż nie byli poinformowani o prawach i obowiązkach w czasie pobytu w Izbie. Należy zauważyć, iż w protokołach zatrzymań, książce przebiegu służby oraz w odrębnych oświadczeniach zatrzymanych, odnotowano okoliczność, iż zapoznano ich z regulaminem PdOZ, który właśnie tę materię określa.

Wśród rozmówców, tylko jeden z nich określił swój stan zdrowia jako dobry i nie był w związku z tym badany przez lekarza. Pozostali zatrzymani byli konsultowani przez lekarzy. Jeden z osadzonych wskazywał, iż był badany przez lekarza, chociaż nie otrzymał leków, które stale przyjmuje. W jednym przypadku badanie lekarskie odbyło się na żądanie zatrzymanego, po ok. 30-60 min. od zgłoszenia takiej potrzeby.

Ankietowani ocenili warunki socjalno – bytowe pomieszczeń jako dobre, nie zgłaszali żadnych uwag w zakresie możliwości utrzymania higieny osobistej. Respondenci (poza jednym) nie zgłaszali uwag w kwestii żywienia, czy w zakresie możliwości składania skarg i prośb.

5. Wnioski i zalecenia.

Na podstawie przeprowadzonych czynności pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich uznali, że generalnie w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub

doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w Komendzie Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim prawa zatrzymanych są przestrzegane. Nie stwierdzono występowania czynników, które wskazywałyby na okrutne, nieludzkie lub poniżające traktowanie osób przebywających w pomieszczeniach, jednak za celowe uznać należy podjęcie następujących działań:

1. wyznaczyć i oznakować miejsce do palenia tytoniu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1163);
2. dokonać stosownej przebudowy w pokojach sanitarnych, tak aby natryski zostały częściowo odgródzone od reszty pomieszczeń oraz udostępnić maty antypoślizgowe w brodzikach prysznicowych;
3. wyposażyć PdOZ w ubrania zastępcze dla osób, o których mowa w § 10 pkt 2 Regulaminu;
4. zwrócić uwagę na rzetelne dokumentowanie w książce wizyt lekarskich przebiegu i wyników przeprowadzanych badań lekarskich;
5. uzupełniać książkę kontroli osób zatrzymanych o podpis kierownika jednostki, w każdym przypadku osadzenia zatrzymanego w PdOZ.